

Ammo bu bola kasallik yuqtirib olgan degani emas. Barcha alomatlar bir necha kun ichida o'z-o'zidan yo'qoladi. Shu bilan birga, bolani boshqalardan ajratib qo'yish kerak emas, chunki bu yuqumli emas. Qizamiqqa qarshi emlangan odamlar kasal odam bilan aloqa qilishdan qo'rqmasliklari mumkin. Bundan tashqari, ular 100% infektsiyani istisno qilish uchun qizamiqqa qarshi immunoglobulinni yuborish uchun shifokorga murojaat qilishlari mumkin (dori faqat qizamiq bilan kasallangan paytdan boshlab dastlabki 5 kun ichida qo'llanilishi mantiqan to'g'ri keladi).

Bunday holda, bemorni birinchi toshmalar paydo bo'lishining boshlanishidan to'rtinchi kungacha izolyatsiya qilish kerak. Boshqalar bilan muloqotda u paxta-doka bog'ich kiyishi kerak. Infektsiyalangan odam alohida idish, sochiqni ishlatishi kerak. U tuzalguncha barcha oila a'zolari C va A vitaminlarini qabul qilishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ahmedov A.G. Odam anatomiyasi. Toshkent. O'zME Davlat ilmiy nashriyoti. 2005.
2. Ахмедов А.Г., Зиямуддинова Г.Х. Одам анатомия, физиология ва патологияси. Тошкент. 2010.
3. Ахмедов А.Г, Расулов Х.А. Атлас анатомии человека. Ташкент. 2011.
4. Синельников Р.О. Атлас анатомии человека. В 4-х томах—М.: 2007.
5. Frank H., Netter M.D. Atlas of Human Anatomy. N.York. 2003.
6. Воробьева Е.А. Анатомия и физиология. Москва. 1988.
7. Қодиров У.З. Одам физиологияси. Тошкент. 1996.

AVTOTRANSPORT VOSITALARIDAN CHIQUYOTGAN CHIQUINDI GAZLARNI ATROF-MUHITGA SALBIY TASIRLARINI KAMAYTIRISH YO`LLARINI ISHLAB CHIQUISH

*Sultanov A.I., Xalilov O.
sultanovazizbek45@gmail.com
Jizzax politexnika instituti*

Ekologiya muammosi bugungi kunning umum bashariy muammolaridan biri hisoblanadi. Uning salbiy oqibati hatto yadro xavf xataridan ham dahshatliroq bo'lib, butun olam axlini tashvishga solmoqda. Avtotransport vositalarining ortib borishi bilan transport vositalarining atrof-muhitga zararli ta'sir darajasi jadal sur'atlarda o'sib borayotgani hech kimga sir emas. Shunday qilib, agar 70-80 yillarning boshlarida olimlarning tajribalari orqali atmosferaga tashilgan ifloslantiruvchi moddalarning avtomobil transporti orqali ulushini aniqlasa, o'rtacha 13% bo'lgan, hozirga kunga kelib u 50% ga o'sib, o'sishda davom etmoqda. Va shaharlar va sanoat markazlari uchun umumiy miqdordagi ifloslantiruvchi moddalar miqdoridagi transport vositalari ulushi ancha yuqori va 70% yoki undan ko'pni tashkil qiladi, bu esa shaharlararo jarayonlar bilan bog'liq ekologik muammolarni yuzaga keltiradi.

Uning yechim yo'li faqat bitta – avtomobil ekologik xavfsiz bo'lishi kerak. Bu yerda juda muhim o'rin chiqindi gazlarining zararliligini bir necha marotaba qisqartirishga qodir bo'lgan neytrallash tizimlariga kiradi. Avtotransport vositalari bilan atrof muhitning kimyoviy ifloslanishining asosiy ulushlari ichki yoniv dvigatellaridan chiqadigan chiqindi gazlari, karter gazlari va yoqilg'ilarni bug'lanishi oqibatid chiqadigan zararli gazlari kiradi. Bu gazlardan eng zararlilari ichki yonuv dvigatellaridan chiqadigan chiqindi gazlar hisoblanadi va ular quydagilar: uglerod oksidi, aldegidritlar, uglevodorod, qurum, azod oksidi, is gazi, oltingugurt oksidi, benzopopilen, qo'rg'oshin aralashmalari.

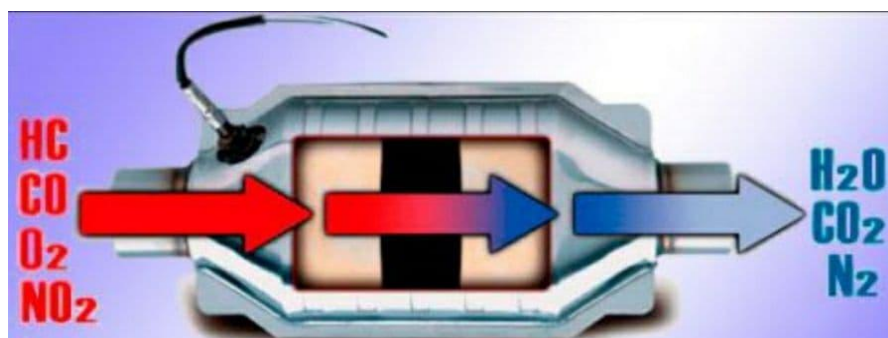
Hozirgi vaqtda avtotransport chiqindilari bilan havo ifloslanishini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqilmoqda va amalga oshirilmoqda, jumladan

1. Dvigatel dizaynini takomillashtirish va tayyorlash sifatini oshirish;
2. Yangi turdagi yoqilg'i turlarini izlash, unga turli xil qo'shimchalardan foydalanish;

3. Zararli moddalarni kamroq tarqatadigan transport vositalari uchun energiya ishlab chiqaradigan zavodlarni yaratish;

4. Chiqindi gazlar takibidagi zararli moddalarning tarkibini kamaytiradigan neytralizatorlar ishlab chiqish.

Qo'shimchalar	O'lchovlari	Benzil va dizel yoqilg'ilarni tarkibidagi asosiy qo'shimchalarning	
		Benzin	Dizel
Azod, N	Hajmi, %	74...77	76...78
Kislorod, O ₂		0,2...8,0	2...18
Suv bug'i, N ₂ O		3,0...13,5	0,5...10,0
Uglerod ikki oksidi, SO ₂		5,0...12,0	1...12,0
Uglevodorod, SN (summar)		0,2...3,0	0,01...0,50
Uglerod oksid, SO	mg/m ³	0,1...10,0	0,01...0,30
Azod oksid, NO _x		0,0...0,6	0,005...0,2
Aldegidrid		0,0...0,2	0,0...0,06
Oltinugurt oksid (summar)		0,0...0,003	0,0...0,015
Qurum		0,0...100	0,0...20000
Benzobropin		0,0...25	0,0...10,0

Hozirgi kunga kelib deyarli dvigatellarni eng sifatli va takomillashgan variantlari ishlab chiqarilgan hamda ichki yonuv dvigatellari o'rniga elektro dvigatellardan qo'llanilishi boshlandi ammo unda ham ayrim kamchiliklar borligi sababli butunlay iste'mol bozorini to'laqonli egallay olmadi. Biz hozirgi kunda ham ichki yonuv dvigatellardan foydalanmoqdamiz undan chiqayotgan zararli gazlarni kamaytirish uchun termik neytralizatorlarni rivojlantirib va arzonroq'larini ishlab chiqarishni yo'lga qo'yishimiz kerak. Termik neytrallanish zaharli tarkibiy qismlarga – dvigatel egzoz gazlaridagi to'liq bo'lmagan yonish mahsulotlarini (CO va CH) oxirgi yonish mahsulotlariga (CO₂ va H₂O) oksidlanishiga asoslangan.CO va CH ning oksidlanish reaksiyasini bajarish uchun egzoz tizimida yuqori gaz harorati va yetarli miqdorda kislorod borligini ta'minlash kerak.

Taklif va tavsiyalar: Bugungi kunda mamalatimizda harakatlanayotgan avtomobillarni neytralizatorlar texnik holatini texnik ko'rikdan o'kazishni takomillashtirish orqali avtomobillardan chiqayotdan chiqindi gazlarning miqdorini kamaytirish mumkin.

ZAMONAVIY BIOTEXNOLOGIYANING TARAQQIYOT YO'LI

*Tilavoldiyeva D.X., Xabibullayev N.U., Ahmadjonova D.O.
Central Asian Medical University*

Biotexnologiyaning ilg'or sohasi bo'lgan genetik muhandislik tibbiyot, tadqiqot, sanoat va qishloq xo'jaligiga yondashuvimizga ta'sir ko'rsatib, turli sohalarda o'z yo'lini topdi. Organizmlarning, shu jumladan o'simliklar, hayvonlar va mikroorganizmlarning genetik tarkibini